

Water: Veilig, Voldoende, Duurzaam

Programma van de VVD voor het Hoogheemraadschap van Rijnland voor de periode 2015-2019

Er verandert veel op het gebied van water! Op die veranderingen moeten de waterschappen en de politiek actief inspelen en aan die veranderingen moeten zij ook vorm geven.

De VVD ziet het werk van de waterschappen als essentieel voor de veiligheid en de leefbaarheid van ons land en voor de toekomst van onze samenleving. Dat geldt in sterke mate voor de laaggelegen gebieden in Noord- en Zuid-Holland met hun lange kustlijn, een gebied waarvan Rijnland deel uitmaakt. De toekomst van dit gebied vereist een goed waterbeleid!

Rijnland is een gebied waar veel mensen wonen en werken, waar veel bedrijven en instellingen zijn gevestigd, die zorgen voor werkgelegenheid. Denk bijvoorbeeld aan Schiphol en de drie Greenports (de Bollenstreek, de boomkwekerijen in Boskoop en de bloemenveiling FloraHolland Aalsmeer), bedrijven die concurreren op de wereldmarkt. Rijnland omvat ook belangrijke vaarwegverbindingen, die van belang zijn voor zowel de beroeps- en de recreatievaart als voor het hele watersysteem.

Ook de kuststrook met plaatsen zoals Katwijk, Noordwijk, Zandvoort en IJmuiden is van grote economische waarde vanwege toerisme, recreatiemogelijkheden én congresfaciliteiten van wereldniveau.

De VVD wil een actieve rol vervullen in het waterschapsbestuur van Rijnland, omdat zij ervan overtuigd is dat Rijnland ook een bijdrage aan de economie levert en daarmee de werkgelegenheid in de regio een positieve impuls geeft.

Veiligheid, droge voeten en schoon water krijgen we niet zomaar, ook al denken we dat vaak wel. Dat bereiken we alleen met een effectief en open beleid waarin doordachte en toekomstgerichte keuzes worden gemaakt. De keuzes die de VVD voor Rijnland maakt staan hieronder in 10 punten uitgewerkt.

Ons programma voor Rijnland is vooral gericht op de komende periode 2015-2019, maar past ook binnen het waterbeleid dat de VVD op de langere termijn landelijk en in alle regio's wil gaan voeren om ons land en onze regio veilig, gezond en leefbaar te maken en te houden.

1. Veiligheid

- Alle waterkeringen moeten voldoen aan de wettelijke normen en de gemalen dienen over voldoende capaciteit te beschikken. Wettelijke normen dienen getoetst te worden aan de nieuwste inzichten en zo nodig zal Rijnland voorstellen doen voor bijstelling ervan.
- Er mogen geen waterkeringen meer zijn waarvan de staat onduidelijk is. Waar verbeteringen in de waterkeringen noodzakelijk zijn, moeten die worden uitgevoerd conform het nieuwe waterveiligheidsbeleid, zoals verwoord in het nieuwe Deltaprogramma. Gebieden met de grootste risico's zullen daarbij het eerst worden aangepakt.

- De nieuwe Deltanorm is leidend voor deze aanpak, dat wil zeggen dat niet alleen gekeken wordt naar het voorkómen van overstromingen, maar ook naar het beperken van de gevolgen van een overstroming rekening houdend met de aard en omvang ervan. Daarbij geldt: risico is kans (op een overstroming) maal effect (de schade en het gevaar voor levens van mensen en dieren en economische schade, die een overstroming in een bepaald gebied kan veroorzaken).
- Ook bij grote regenval moet er voldoende capaciteit voor waterberging beschikbaar zijn om wateroverlast te voorkomen, zowel op landelijke en regionale schaal als op gemeentelijk niveau. Rijnland kan dat niet alleen. Hiervoor is samenwerking noodzakelijk met provincies en gemeenten, met naburige waterschappen, met de Unie van Waterschappen en met het Rijk.

2. Waterkwaliteit en Waterkwantiteit

- Rijnland is er in geslaagd de kwaliteit van het water de afgelopen jaren sterk te verbeteren. Rijnland is goed op weg om aan de eisen van de Europese Kaderrichtlijn Water te voldoen. Een goede waterkwaliteit is van groot belang zowel voor recreanten (zoals zwemmers en vissers) als voor de gezondheid van mensen en dieren.
- Schoon oppervlaktewater is ook van groot belang voor een veilige voorziening van goed drinkwater door de drinkwaterbedrijven. De waterkwaliteit moeten we blijven bewaken en daar waar mogelijk verbeteren, rekening houdend met kosten en baten; die moeten helder en goed onderbouwd zijn bij de keuze van maatregelen, voordat tot een investering wordt besloten.
- Om over schoon water te kunnen beschikken is een goed en efficiënt functionerende afvalwaterzuivering van belang. Door toepassing van innovatieve zuiveringstechnieken kunnen we betere resultaten bereiken voor hetzelfde (of voor minder) geld; geleidelijk aan mede dankzij het winnen van energie en het terugwinnen van grondstoffen.
- Waterpeil en waterkwaliteit moeten in overeenstemming zijn met de functie waarvoor het water is bestemd. Dit is van belang voor de natuur, voor de inwoners en voor het bedrijfsleven, zeker voor de agrarische bedrijven.
- De VVD wil een beheersing van het waterpeil, die rekening houdt met de belangen van bewoners en bedrijven, volgens het systeem: "peil volgt functie", met maatwerk waar nodig.
- Het waterpeilbeheer moet rekening houden met het culturele en archeologische erfgoed.
- Rijnland moet er voor zorgen, dat steeds voldoende zoet water van voldoende kwaliteit beschikbaar is. Dat is belangrijk voor alle bewoners, maar vooral ook voor bedrijven, met name voor de vele agrarische bedrijven. Als dat nodig is, moet voor deze bedrijven zoet water over grote afstand worden aangevoerd en moeten daarvoor voorzieningen worden getroffen. De kosten hiervoor komen uiteraard ten laste van de veroorzaker(s). Dat geldt bijvoorbeeld bij het tegengaan van zout indringing ver landinwaarts, die wordt veroorzaakt door het behouden van een open verbinding van havens met de zee.
- Bij effectief waterbeheer gaat het zowel om maatregelen tegen overstroming (veiligheid) als om een effectieve aanpak van verdroging.

3. Waterschapslasten

- Waterbeleid en de uitvoering ervan zijn niet gratis, maar de lasten moeten zo laag mogelijk blijven. Dit kan onder meer bereikt worden door het beleid te concentreren op de kerntaken van Rijnland en door het inrichten van een sobere en doelmatige bedrijfsvoering waardoor kostenbeheersing wordt gerealiseerd.

- Lasten moeten transparant zijn: wie betaalt wat en waarvoor. Dit moet voor alle betrokkenen en belanghebbenden logisch en rechtvaardig zijn, ook bij een veranderende samenstelling van bevolking en bedrijfsleven in het gebied van Rijnland. Uit de jaarlijkse aanslag moet helder blijken waarvoor bewoners en bedrijven betalen.
- Rijnland moet voldoende financiële reserves hebben. Hoe deze reserves worden opgebouwd en gebruikt, moet transparant zijn.
- De heffingen voor afvalwaterzuivering moeten gebaseerd zijn op het (drink-)watergebruik en de mate van vervuiling van het afvalwater van huishoudens, bedrijven en instellingen.
- Een goede sturing op investeringsplannen is noodzakelijk. Deze plannen moeten een helder inzicht geven in zowel de gevolgen van investeringen voor de exploitatierekening als de gevolgen voor de duurzaamheid en het watersysteem. Er moet een balans zijn tussen afschrijvingen en investeringen (ideaalcomplex). Rijnland moet daarom in de komende periode het inzicht in de gevolgen van investeringen verder verbeteren en een investeringsplafond gaan hanteren teneinde een kapitaallastenfuik te vermijden. Dit vraagt om prioriteitstelling en het maken van weloverwogen keuzes bij het leveren van maatwerk.
- Voorafgaand aan elk (middel)groot project van Rijnland moet een kosten-batenanalyse worden uitgevoerd. Daarin moeten niet alleen de aanlegkosten, maar ook de te verwachten exploitatiekosten van voorzieningen op een inzichtelijke manier worden meegenomen.

4. Communicatie en draagvlak

- Rijnland moet aan de inwoners duidelijk maken wat goed waterbeheer is, wat daarvoor nodig is en wat Rijnland daaraan doet. Aan het wonen en werken in een laaggelegen gebied zijn risico's verbonden. Inwoners en bedrijven moeten zich hiervan bewust zijn of zich eigenlijk weer bewust worden (zie het onlangs verschenen OESO-rapport¹). Het is aan Rijnland om uit te leggen wat er voor nodig is om die risico's te beperken en wat inwoners en bedrijven daaraan zelf kunnen bijdragen, zowel preventief als bij een calamiteit.
- Rijnland doet niet alles zelf, ook bewoners en bedrijven participeren in het werk van Rijnland. Agrarische bedrijven brengen bijvoorbeeld hun gebiedskennis in en kunnen daarnaast - als partner van Rijnland - zelf ook taken uitvoeren voor het beheer en onderhoud van water.
- Bewoners en bedrijven moeten vanaf het begin betrokken worden bij plannen voor waterbeheer en de uitvoering daarvan. Deze plannen worden ontwikkeld in samenhang met de functie van en de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.
- Rijnland moet de kennis van anderen gebruiken en "van buiten naar binnen" werken, d.w.z. actief luisteren naar wat de inwoners en bedrijven willen en hun kennis en ervaring benutten. Rijnland beweegt hierin van "nee tenzij" naar "ja mits", van afwachten naar meedenken en van reactief naar proactief, zich daarbij richtend op -waar mogelijk- maatwerk. Rijnland moet zich verplaatsen in de positie van bijvoorbeeld bewoners, bedrijven en landeigenaren en met hen in gesprek komen. Gesprekken met inwoners en bedrijven kunnen tevens gebruikt worden voor

¹ Het rapport 'Water Governance in the Netherlands: Fit for the Future?', op verzoek van de minister van Infrastructuur en milieu, opgesteld door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), werd 17 maart 2014 aangeboden aan de Minister van Infrastructuur en Milieu, mevrouw drs. M.H. Schultz van Haegen.

het vergroten van de bewustwording inzake de klimaatproblematiek en voor het scheppen van draagvlak voor het nemen van noodzakelijke maatregelen in het kader van het waterbeheer.

- Rijnland moet om te laten zien wat het doet en waarom het dit doet meer dan tot nu toe gebruik maken van alle beschikbare communicatiemiddelen, variërend van billboards op straat tot social media en van nieuwsbrieven tot een uitnodigende website. Dit steeds met Rijnland als herkenbare afzender.
- Het belang van een duidelijke en snelle communicatie geldt zeker ook in situaties, dat er toch gevaar of groot risico dreigt: tijdige en adequate communicatie kan levens redden en veel schade beperken.

5. Eenvoudige regelgeving

- De VVD streeft naar vermindering van de regeldruk en staat zeer kritisch tegenover nieuwe regels. De VVD wil voor Rijnland zeker geen extra regels bovenop Europese en landelijke regels en vindt dat ook het nut van de bestaande regels moet worden getoetst.
- De nieuwe Omgevingswet geeft nieuwe mogelijkheden voor de wettelijke procedures. Rijnland moet daar goed op inspelen en ook zelf actief ervaringen delen met andere waterschappen, het Rijk en de Provincies.
- Minder regels én een goede relatie en een goede communicatie met het bedrijfsleven zijn belangrijk voor Rijnland. Dit omdat in het gebied een groot aantal bedrijven gevestigd is, variërend van een wetenschapper met een eigen bedrijf en een boomkweker in Boskoop tot Schiphol en de grote veilingen, zoals die in Aalsmeer. De VVD wil voor een project één vergunning, in plaats van een stapeling van vergunningen,.
- Het systeem met één loket, waar inwoners en bedrijven terecht kunnen voor vragen en voor vergunningen, is inmiddels gerealiseerd en de VVD wil dat Rijnland daarmee verder gaat. De VVD wil tevens de procedures vereenvoudigen, daar waar dat verantwoord is.
- De VVD hecht aan de regel, dat wanneer de aanvraagtermijn voor een vergunning is verstreken zonder reactie van Rijnland te hebben ontvangen, die vergunning geacht wordt te zijn verleend. Deze regel wordt in Rijnland al gehanteerd sinds 1-1-2012, behalve voor vervuilende lozingen. Bij vervuilende lozingen moet ingrijpen namelijk ook na het verlopen van de termijn nog mogelijk zijn, omdat dit in het belang van de waterkwaliteit en de gezondheid van de inwoners van Rijnland is.
- Rijnland maakt aan alle belanghebbenden, op postcodeniveau, tijdig bekend wanneer besluiten ter inzage liggen en welke vergunningen Rijnland aan derden heeft verleend.
- De VVD geeft de voorkeur aan een meldingsplicht boven een vergunningsplicht.

6. Samenwerking in het waterbeheer

- Effectief waterbeheer betekent ook samenwerken met de diverse instanties. Het waterschap en de gemeenten werken daarbij met het gemeentelijke waterbeheerplan als leidraad. De gehele waterketen dient daarbij betrokken te worden tot en met de verwerking van het afvalwater.
- We moeten van bestuurlijke drukte naar bestuurlijke samenwerking, zowel structureel als bij de uitvoering van projecten. Het Bestuursakkoord Water (2011-2020) biedt daarvoor een goede basis. Rijnland neemt daarin zijn verantwoordelijkheid. Mogelijkheden voor efficiënte combinaties van investeringen moeten steeds weer worden verkend, gericht op een win-win situatie zoals bij het Kustwerk Katwijk, waarin kustveiligheid (dijk in duin) is gecombineerd met kusteconomie (parkeervoorziening), en met kustecologie (de doorlopende duinen).

- Rijnland moet veel aandacht besteden aan het peil en de kwaliteit van het grondwater in de diepere grondlagen. Er dienen concrete afspraken gemaakt te worden omtrent de verantwoordelijkheid voor het beheer van het grondwater. Goede samenwerking is gebaseerd op duidelijke afspraken en verantwoordelijkheden. De VVD in Rijnland is onder de huidige omstandigheden en met de kennis van nu geen voorstander van het boren naar schaliegas in het dichtbevolkte en kwetsbare gebied van Rijnland.
- Rijnland zet het baggerprogramma in de komende jaren voort. Dat is van belang voor een goede doorstroming van het water en voor de scheepvaart. De kosten komen deels ten laste van de vaarwegbeheerder. Waar nodig moeten met de eigenaren van de oevers afspraken worden gemaakt over de afvoer en opslag van baggerspecie.
- Over het vaarwegbeheer zijn afspraken gemaakt tussen de betrokken overheden op basis van de Waterwet en het Bestuursakkoord Water. De provincie beheert de doorgaande vaarwegen voor de beroepsvaart. Het waterschap beheert de kleinere vaarwegen voor de recreatievaart. De recreatievaart is voor onze regio van economisch groot belang. Rijnland is medebeheerder van 50 km vaarweg en 3 sluizen.
- De VVD wil dat Rijnland de samenwerking versterkt met de Rijksoverheid, de provincies, de waterschappen, de Unie van Waterschappen, de drinkwaterbedrijven en de kennisinstituten. Rijnland vindt het van groot belang ervaringen uit te wisselen en wil steeds weer zoeken naar de meest efficiënte oplossingen op het gebied van waterbeleid. Kennis van water, maar ook inzicht in de bodemprocessen zijn hierbij onmisbaar.
- De VVD wil de bedrijfsresultaten en de werkwijze van Rijnland systematisch vergelijken met die van andere waterschappen om de eigen prestaties beter te kunnen beoordelen en te verbeteren. Samenwerken met andere waterschappen biedt daartoe ook mogelijkheden, zoals het delen van kennis en kunde.

7. Toekomstbestendig waterbeheer

- Rijnland moet inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. Het geldt in het bijzonder voor ons dichtbevolkte gebied met de kans op een mogelijk enorm menselijk en economisch drama. De stijging van de zeespiegel, de grotere en onregelmatige waterafvoer van de rivieren en de verdroging zijn aspecten van klimaatverandering. Het lijken ogenschijnlijke tegenstellingen waar Rijnland zich proactief op moet voorbereiden. Rijnlands gebied is economisch van groot belang voor ons land en ver daar buiten. Het Deltaprogramma is hierbij leidend voor het beleid van Rijnland.
- Alle risico's en tevens de aanpak van deze risico's dienen in kaart te worden gebracht. Naar aanleiding van deze risico's dient er een plan voorbereid te worden voor het versterken van de kustverdediging en het scheppen van voldoende mogelijkheden voor wateropslag, zowel bij nieuwbouw als voor bestaande woongebieden, in dorpen en steden, voor bedrijfsterreinen en infrastructuur. Voordat een bestemmingsplan wordt opgesteld en voordat er gebouwd wordt, moeten ook hier alle risico's in het plan van aanpak beschreven worden. Rijnland zal aan dat proces mede sturing geven, meedenken en mogelijke oplossingen voorstellen.
- Rijnland heeft de taak van waterbeheerder, maar dient voortdurend een bijdrage te leveren aan een duurzame samenleving: bijvoorbeeld door energie- en grondstofwinning uit waterzuivering, energiezuinige gebouwen en installaties, en energie-efficiënte transportmiddelen.

8. Recreatie en natuur

- De VVD wil dat Rijnland bij de uitvoering van zijn kerntaken in samenwerking met de recreatiesector de mogelijkheden voor water- en oevergebonden recreatie en toerisme beter faciliteert. Rijnland moet in de uitwerking daarvan een belangrijke stem hebben. Rijnland moet meedenken en ervoor zorgen dat het grote recreatiepotentieel beter benut kan worden, in overeenstemming met natuur- en landschapswaarden, bijvoorbeeld via samenwerking in het Groene Hart. Zo krijg je een aanpak, die in het belang is van de leefomgeving, de werkgelegenheid en de recreatie. Kortom een win-win situatie voor zowel de economie als de ecologie in ons gebied. Rijnland moet daaraan actief bijdragen.
- Bij de versterking van de kustzone gaan bescherming tegen overstromingen en een recreatief aantrekkelijk kustgebied goed samen. "We bouwen met de Natuur", zo is onder andere in Katwijk gebleken. In de kustzone gaat het niet slechts om recreatievoorzieningen, ook is dit gebied "gastheer" voor congressen op wereldniveau.
- Het duingebied achter de kust is uniek zowel uit het oogpunt van natuur als voor de recreatie en de sport. Het gebied verdient mede daardoor veel aandacht en zorg van Rijnland, zo nodig door het opstellen van heldere regels, voor zover Rijnland daartoe bevoegd is.

9. Water en ruimtelijke ontwikkeling

- Water dient vanaf het begin bij alle bouw- en inrichtingsplannen één van de bepalende factoren te zijn. Het plannen en ontwerpen eist nauwe samenwerking tussen alle betrokken overheden, projectontwikkelaars en bouwers. Geen ontwerp maken met alle kwetsbare en storingsgevoelige aansluitingen in de kelder of op de begane grond in een laag gelegen gebied.
- We moeten naar een waterrobuuste en klimaatbestendige ruimtelijke inrichting overeenkomstig de "meerlaagse veiligheid", zoals beschreven in het nieuwe Deltaprogramma. Dat houdt in het voorkomen van overstromingen (eerste laag), een duurzame ruimtelijke inrichting (tweede laag) en rampbeheersing bij een overstroming (derde laag).
- Daarbij horen voldoende capaciteit voor de berging van water in regenrijke perioden zoals de calamiteitenbergingen voor wateropslag en de juiste omgang met de afvoer van regenwater. Een juiste omgang met regenwater is dan niet lozen via het riool, maar direct op oppervlaktewater met voldoende bergingscapaciteit.
- Rijnland kan en moet inspelen op de nieuwe Omgevingswet, ook daarin komen water en ruimte samen in de voortvarende aanpak van VVD minister Schultz van Haegen. Het is een verbetering van de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland, waarin de positie van water en daarmee het werk van de waterschappen duidelijk worden versterkt. De waterschappen en dus ook Rijnland nemen de uitdaging op zich om initiatieven op dit gebied te ontwikkelen en aldus de relatie tussen de ruimtelijke inrichting en waterbeheer te borgen.
- Rijnland dient aandacht te hebben voor de problemen van de bodemdaling in het bijzonder als gevolg van het steeds meer onttrekken van water aan de bodem. Rijnland moet samen met andere overheden en betrokken bedrijfssectoren werken aan oplossingen.
- Een welkome ontwikkeling is de bindende "Watertoets" als onderdeel van de nieuwe Omgevingswet.

10. Innovatie biedt kansen op wereldniveau

Innovatie biedt kansen voor een effectiever waterbeheer, waarbij betaalbaarheid en rendement van nieuwe systemen voorop moeten staan. Daarbij gaat het zowel om nieuwe technologie als ook om organisatorische innovatie en innovatieve processen.

Voorbeelden zijn:

- Digitalisering ten behoeve van een doelmatiger waterbeheer. Dit vereist grote deskundigheid en aandacht voor privacy en cyberveiligheid.
- Waterzuiveringstechnieken met energieopwekking en terugwinning van grondstoffen.
- Methoden van de aanpak van calamiteiten, het redden van levens en het beperken van materiële schade.
- Samenwerkingsvormen tussen overheden en bedrijfsleven en tussen overheden en de adviessector, bijvoorbeeld in "leergemeenschappen".
- Samenwerking met de akkerbouw-, tuinbouw- en veeteeltbedrijven en hun kennisinstituten voor de ontwikkeling van nieuwe instrumenten. Daarmee brengen we drie innovatie topsectoren bij elkaar: water, agri & food en tuinbouw. Voorbeeld is de ontwikkeling van gewassen die beter bestand zijn tegen verzilting van de bodem.
- Monitoringssystemen met behulp van sensor- en satelliettechnologie voor beter en sneller inzicht in de toestand van onze dijken.
- Contract- en aanbestedingsvormen, met oog voor kosteneffectiviteit en kwaliteit. Rijnland is aanbestedend en verantwoordelijk opdrachtgever. Goed opdrachtgeverschap van Rijnland is hierbij leidend.
- Nieuwe constructies en materialen voor waterkeringen, zowel permanent als tijdelijk voor de bescherming tegen hoog water in rivieren. Bijvoorbeeld de proefpolder in Delft waar alternatieven voor dijkversterking worden bedacht en beproefd.
- Landaanwinning langs de kust in combinatie met kustbescherming, zoals bijvoorbeeld bij de zandmotor in het gebied van Delfland ("Bouwen met de Natuur").
- Het tegengaan van verzilting en de wijze van omgaan met kwel- en welwater in diepe polders, zoals bijvoorbeeld in de Haarlemmermeer en in het Groene Hart. De verzilting is een grote ergernis en veroorzaakt veel schade voor de land- en tuinbouw. Bij welwater gaat het om opwaartse waterstromen vanuit de diepere bodemlagen waardoor verzilting kan optreden. Als de bodem door welwater al dan niet in combinatie met horizontaal kwelwater openbreekt, ontstaat een plas met veelal zout water.
- Oplossingen vinden voor het sneller afvoeren van extreme lokale neerslag. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van groene sleuven als oplossing voor niet waterdoorlatende bodembedekking en –bestrating. Met een dergelijke geringe ingreep kan een groot effect gesorteerd worden.
- Diervriendelijke aanpak (zoals vispassages) en verantwoorde omgang, ook met de schadelijke dieren in Rijnland zoals de muskusrat. De muskusrat moet echt weggehouden worden uit onze dijken en oevers, maar dat moet wel diervriendelijk gebeuren. Kortom Rijnland staat voor een verantwoord faunabeheer.
- De Nederlandse expertise op watergebied inzetten als een belangrijk exportproduct. Waterschappen kunnen hun expertise inzetten voor het aanpakken en oplossen van problemen op watergebied. Het stimuleert onze export en de werkgelegenheid. De kosten van activiteiten in het buitenland mogen echter niet op de inwoners van Rijnland worden verhaald

Het hier gepresenteerde VVD programma voor Rijnland omvat een groot aantal maatregelen, waardoor Rijnland in de toekomst zijn inwoners en bedrijven nog beter kan bedienen, maar niet alles kan tegelijk. Zoals in de inleiding al gezegd vormt dit VVD programma onderdeel van onze op langere termijn gerichte strategie om onze regio veilig, gezond en leefbaar te maken en te houden. Voor de korte termijn leidt dat tot een "VVD Top Drie" voor Rijnland. Dat zijn:

- **Veiligheid:** beveiliging tegen overstromingen en voldoende mogelijkheden voor de berging en afvoer van water bij extreme regenval en voldoende zoet water in perioden van droogte. De VVD wil van reactief naar proactief waterbeleid gaan.
- **Zo laag mogelijke lasten:** door concentratie op de kerntaken en door kostenbeheersing.
- **Nog betere communicatie** met bewoners en bedrijven: werken van "buiten naar binnen", luisteren naar anderen en gebruik maken van hun kennis en ook: goede communicatie als er toch gevaar dreigt.

Voor een overzicht van links naar sites op het gebied van water en waterbeleid zie de website www.VVDRijnland.nl.
